

Ovih 10 pitanja morate si postaviti ako vas brine sigurnost na internetu

Miroslav Wranka

Nije nam stalo do zaštite privatnosti, ne razmišljamo o digitalnim tragovima, ne prepoznajemo lažne vijesti i propagandu, ne prijavljujemo govor mržnje... poruke su koje ususret Danu sigurnijeg interneta ističe potpredsjednik Društva za komunikacijsku i medijsku kulturu te koordinator hrvatskog tima u projektu EU Kids Online Igor Kanižaj, a za tportal otkriva kako se bolje nositi s time

[Dan sigurnijeg interneta](#) obilježava se od 2004. godine svakog drugog dana drugog tjedna drugog mjeseca s ciljem promocije važnosti sigurnijeg i odgovornijeg korištenja informacijskih tehnologija, uz poseban naglasak na djecu i mlade.

Inicijativa pokrenuta u okviru Programa za sigurniji internet Europske komisije, u organizaciji Europske mreže centara za sigurniji internet (INSAFE) i Međunarodne zajednice *online* linija za pomoć (INHOPE), proširila se dosad na oko 130 država diljem svijeta.

Ovako je obilježen Dan sigurnijeg interneta

Izvor: Licencirane fotografije / Autor: Tomislav Silovinac

U Hrvatskoj biva obilježen raznolikim aktivnostima poput predavanja, *online* kvizova, radionica i gostovanja policijskih inspektora u obrazovnim ustanovama. Lani je u programima [sudjelovalo 198 škola i devet tisuća učenika](#).

Krajem prošle godine Hrvatski Telekom je u sklopu svoje inicijative [Šeraj pozitivu, blokiraj negativu](#) predstavio rezultate međunarodnog istraživanja [EU Kids Online](#). Rezultati istraživanja provedenog na djeci i mladima između devet i 17 godina u 33 države daju razloga za zabrinutost.

Većina mladih ima pravo na pristup internetu kada god žele. Međutim tek je svaki četvrti ispitanik u dobi od devet do 14, odnosno svaki treći u dobi od 15 do 17 godina izrazio zabrinutost za svoju privatnost na internetu.

Bolji internet kreće od tebe

Iako su tri četvrtine djece u dobi od 15 do 17 godina bile izložene uvredljivim i uznemirujućim porukama, tek svaka deseta mlada osoba potražila je pomoć bližnjih nakon što je bila izložena takvom sadržaju. Trećina mladih putem interneta komunicira s osobama koje ne poznaje, a svaki četvrti tinejdžer u dobi od 15 do 17 godina susreo se s osobom koju je upoznao *online*.

Krovna organizacija INSAFE svake godine odabire temu kojoj se posvećuje posebna pozornost, poput primjerice borbe protiv nasilja na internetu ili društvenih mreža. Ove godine Dan sigurnijeg interneta bit će obilježen u utorak **6. veljače**, a tema će biti 'Stvaraj, poveži i dijeli poštovanje: Bolji internet kreće od tebe'.

Iako je primarno namijenjen brizi za djecu i mlade, Dan sigurnijeg interneta prilika je za sve nas da promislimo kako *web* možemo učiniti mjestom na kojem iskazujemo poštovanje i uvažavamo različitosti te počnemo svakodnevno djelovati u tom smjeru.

Igor Kanižaj, potpredsjednik Društva za komunikacijsku i medijsku kulturu te koordinator hrvatskog tima u projektu EU Kids Online, smatra kako je najveći izazov to što nismo svjesni svih prilika i prijetnji s kojima se danas susrećemo u svijetu informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

Olako pristajemo na podilaženje publici

'Nije nam stalo do zaštite privatnosti, ne razmišljamo o digitalnim tragovima koje ostavljamo, ne prepoznavamo medijske manipulacije i manipulacije medijima, lažne vijesti, propagandu, ne prijavljujemo govor mržnje koji vidimo u medijima i na društvenim mrežama, ne tražimo kvalitetniji sadržaj, olako pristajemo na podilaženje publici i niskim strastima, ne tražimo pomoć...

Izazovi su možda još veći kada je riječ o računalnoj sigurnosti jer podrazumijevamo da znamo sve i da smo dovoljno informirani, pa time i sigurni.

Sve ovo je rezultat između ostaloga loših obrazovnih modela u kojima sve prošle generacije nisu učile kako odgovoriti na navedene izazove. Trebamo raditi i na boljoj komunikaciji između roditelja i djece', rekao je tportal.com Kanižaj.

Potrebno je osnaživanje na svim razinama, od vrtića do fakulteta, kao i uključivanje što većeg broja dionika te puno više ulagati u preventivne modele i edukaciju.

'Kroz projekt Djeca medija u zadnjih šest godina obišli smo više od 100 škola i javnih institucija. Treba pojačati te aktivnosti, ali i roditelji sami moraju tražiti pomoć.

Potrebna je evolucija kritičkog promišljanja

Svi telekomunikacijski operateri trebaju preuzeti odgovornost. Ministarstva moraju temeljito provoditi, a tek onda mijenjati zakone. Agencija za odgoj i obrazovanje mora razviti nove modele osnaživanja učitelja i profesora. Ravnatelji i stručni suradnici trebaju dodatnu edukaciju. Svi skupa moramo shvatiti važnost odgovornog korištenja medijima i društvenim mrežama.

Nije rješenje samo u informatici, kodiranju i robotici, već i u dekodiranju. Dok se provodi STEM revolucija, potrebna je evolucija u kritičkom promišljanju o medijskom sadržaju', upozorava Kanižaj.

Evo i deset pitanja koja Kanižaj predlaže za promišljanje na putu do sigurnijeg boravka na webu:

- Otkrivam li previše svojih digitalnih tragova?
- Koristim li pouzdane izvore informacija?
- Znam li što je IP adresa i što se kroz nju može saznati o mojim navikama u virtualnom svijetu?
- Prepoznajem li vjerodostojan sadržaj, stranice i izvore?
- Znam li kakve podatke programi i platforme prikupljaju o meni?
- Kršim li prava na privatnost i autorska prava drugih osoba?
- Tražim li informacije iz više izvora?
- Sudjelujem li sam/sama u proizvodnji sadržaja?
- Znam li kritički vrednovati sadržaje kojima sam izložen/a?
- Znam li kako funkcioniraju društvene mreže i što su algoritmi?